

Gill Svensson
och Karsgren

1994-04-12

ÅRSFÖRENINGAR

Historik

Årsföreningsrörelsen är sannolikt en specifikt svensk företeelse. Idén till årsföreningar uppstod år 1866 då Föreningen 1816 års män bildades. Den för dåtiden välkände bokförläggaren P A Huldberg tog initiativet vid en sammankomst på Hasselbacken på Djurgården i Stockholm.

Varför bildades då årsföreningar för män? En av 1859 års män - professor Svante Arrhenius - uttryckte detta med bl a följande ord: "De personer som är födda samma år har genomlevat samma historiska tidsskede och samhällsutveckling. De har härigenom fått en stor gemensam skatt av minnen och åskådningar vilket ger anledning bl a till värdefulla tankeutbyten." Syftet var att i denna anda samla män av samma årgång till sällskaplig samvaro.

Tidvis var det svårt att bilda nya föreningar. Alltsedan slutet på 1800-talet blev verksamheten dock alltmer framgångsrik och framförallt från 1910-talet tog den riktig fart. Varje år bildades då en förening på initiativ av någon enskild person eller grupp. På 30-talet övertog redaktör Carl Wahlstedt den uppgiften och bildade ett 20-tal föreningar. Han gav samtidigt ut tidskriften "Årsföreningarna" (1923-54).

Bland mera kända namn som varit medlemmar i någon årsförening kan nämnas i första hand kung Gustaf V som var hedersmedlem och beskyddare för föreningen 1858 års män. Denna förening förlade sina sammanträden till kungens födelsedag den 16 juni eller till Gustafs-dagen den 6 juni. Ur kungafamiljen har både prins Carl (1861 års man) och prins Eugen (1865 års man) varit medlemmar i sina respektive årsföreningar. Personligheter inom kulturen har ej heller saknats t ex var Anders Zorn 1860 års man, Anders de Wahl 1869 års man och i modern tid Per Olof Sundman 1922 års man. Från idrottsrörelsen kan nämnas simmarlegenden Arne Borg som tillhörde 1901 års män. Den legendariske majoren Ernst Killander var under lång tid verksam som pådrivare för att utbilda nya årsföreningar.

Nuläge

Varje årsförening har sina egna stadgar och styrelse. Föreningarna är opolitiska. Detta är även regelmässigt inskrivet i stadgarna. Gemensamt för årsföreningarna är att varje man som är intresserad också har möjlighet att bli invald. Grundtanken för bildandet är ju att män med samma födelseår har varit med om samma samhällsutveckling och världshistoria. En del har varit klasskamrater eller gjort sin värnplikt på samma förband. Man har med andra ord mycket gemensamt att tala om när man ses. Syftet är som nämnts att idka sällskaplig samvaro under angenäma former t ex genom studiebesök, föredrag, resor, teaterbesök, luncher och middagar. I de ädsta årsföreningarna förekom inte att hustrur eller damer var närvarande vid sammankomsterna. Idag är

det regel bland alla nu aktiva årsföreningar att man minst en gång om året har en större sammankomst med damer. De deltar också ofta i de olika specialaktiviteter som föreningarna bedriver.

Gemensamt för alla årsföreningar ordnas även årsföreningsmästerskap i form av årsföreningggolfen, årsföreningsbridgen, simning och bowling.

Någon närvaroplikt för medlemmarna föreligger inte utan man deltar när man så önskar. Under karriären är kanske möjligheterna att följa sin årsförenings verksamhet ibland begränsade, särskilt i dagens komplicerade samhälle med mängder av olika intressen. Medlemskap i en årsförening kan då vara en investering för framtiden, där man bygger upp en samvaro för att efter pensionering ha ett kontaktnät som är mycket värdefullt.

Årsföreningarna har på senare år koncentrerats till Stockholmsområdet även om det i en del föreningar finns medlemmar spridda över landet.

Under 30- och 40-talen var det totala medlemsantalet avsevärt större än idag då antalet pendlar mellan 3000 och 4000.

Nya årsföreningar bildas normalt på initiativ av den tio år äldre aktiva årsföreningen. Vanligen sker detta det år när medlemmarna fyller 50 år.

Årsringarna

Ett förhållande som är unikt för en årsförening är att man nästan kan förutsäga när föreningen kommer att upplösas. Oftast sker det när kvarvarande medlemmar fyllt 90 år. Men dessförinnan har man möjlighet att ansluta föreningen till "Årsringarna". Avsikten med denna sammanslutning är att de äldsta föreningarna som kan ha få medlemmar för egna aktiviteter går samman. Årsringarnas styrelse består framförallt av anslutna föreningars klubbmästare. Dessa arrangerar för medlemmarna gemensamma aktiviteter där damerna ofta deltar. När en årsförenings medlemmar uppnår 75 år får de vara med i Årsringarna. Även medlemmar i upphörda föreningar kan privat få vara med. Sammanslutningen har varit mycket framgångsrik, till stor del tack vare eldsjälens, nu 90-åriga redaktören och orienteraren Bertil Nordenfelt.

Årsföreningskommittén

För sammanhållande av gemensamma frågor finns en "Årsföreningskommitté" med oftast sju ledamöter. Kommittén utgörs av ett antal ordförande för föreningarna. Till kommitténs uppgifter hör främst att verka för att nya föreningar bildas. Kontakt med förening kan erhållas via **ÅRSFÖRENINGARNA** på telefonnummer 08/ 81 25 83